

in israel et **V**el dic q̄ nabuchō
donosor de mō vasa tēpli .i. viros
ecclesiasticos quando ipsos de ihe
rusalē in babilonē .i. de statu ētie
in peccatū vel de religiōe ad mū
dū trāstulit ipsos quādoq̄ ydolis
.i. mūdi p̄ncipib⁹ et eoz curus et
officis osecerat .et ad potandū sez
mala doctrina cōiuas eiz sez pec
catores ipsos quādoq̄ ordinat et
designat.

Expliūt Moralisationes sup
libros hegū **I**ncauit Moālis
ationes sup secundū libru Paralipō
menon.

Capitulū p̄mū.

Via in li
bris pāli
pomenō
paucā re
citantur
preter il
la que de
libris re
gum r̄ca

p̄tulātur nichil de st̄tis in ip̄is
et iā sententia q̄si cuncta tetigēti
moālisaē p̄pono .pter aliqua pau
ca q̄ hystorie regū supaddita vidē
tur .q̄ breuiū hic expono **A**
Ergo obimiso libro p̄mo legit m.
n. libro cap. xiiij. q̄ zara ethiops
cōtra asa tege iuda venēs decies

centena milia hominū in exercitiū
suo habebat .quos tim̄s asa fugit ad
dñm et orauit .dñs at exterruit
ethiopes et fugerunt .et sic cōtra eos
asa et sui nō armis .sed precibus
valuerunt. **M**ora **I**stud
allega quō deus i necessitate suos
fideles nō deserit et qñ in ip̄o per
fidē cōdidit .et ad ipsū p̄abz de
uote recurrit .virtute eiz hostes
fugiunt et terretur .et sic sepe fit
q̄ multi a paucis .magm̄ a modi
cis .diuites a pauperibz superātur
.i. **M**acha .inj. Facile ē multos con
eludi in mārbz paucorū .et n̄ est
diffirentia in sp̄cu dei celi liberae
in multis an in paucis **B** **V**l
dic q̄ ethiopes sūt demones et de
monū temptationes .q̄ p̄ certo tot
et tanti sūt q̄ vīces nostre ad eos
supandos nō sufficiunt .Verūptam
facilit vīcūt .qñ ad oratiōes et di
uinā sp̄e recurrit .et qñ diuinus
auxiliū humilit implora ē z̄.

Capitulū secundū. **B**

Elij ammon et moab
et seir cōtra iosaphat
regem iuda in stupēta
multitudine ad plūm
aggregātur .quo ex toto corde ad
dñm recurrēte zpheta zsolator sibi
mittitur .ad cuius filium cātoēs
primi in exercitu ponūt .qbz dñm
laudātib⁹ hostes in seipsis taliter
perturbātur q̄ cōtra alterutū plā
tes vīniēsi mutuis cedibus peri
muntur ita q̄ quisq̄ euadere ne
quiūset .spolns hostium vltra
modum ditantur .**S**i vis dic sicut

RE 29

in precedentī caplo **V**el die q̄ ille
tres nationes infideliū designāt
tria principalia genera vītorum ·
scilicet superbiam luxuria; auari
am · que contra nos in tanta for
titudine congregantur · q̄ nisi do
nus nos liberet et defedat necesse
est ut nobis impie dominentur ·
Necesse est ergo ad orationem re
currere · cantores i.e. de laudes p̄po
nere · a sic poterimus superac **N**on
ēm̄ cantores sp̄iales i.e. oratio co
fessio laus et gratiarū actio p̄mit
tuntur necesse est q̄ hostes spiritu
ales sc̄z de mones et virtus debellent
n. **H**egū. xx. Cecanit tuba et recel
se runt ab urbe. **¶ V**l **L** **¶** **V**l
dic q̄ cantores sunt predicatorēs
vel laudis diuinē pronūciatores ·
qui quia populum ad deuotionēz
excitant · contra hostes victoriām
sibi parant **V**el dic q̄ se p̄ fit q̄
mali qui ōtra bonos se congregāt
maliciose · nutu dei quādoq̄ simul
dissentīunt et discordant · et sic in
ter se pugnantes duz mutuo se de
bellant alios quos decreueant oc
cidere liberant atq̄ d̄tant **C**ōstat
ēm̄ q̄ dei prouidentia solet quā
doq̄ inter superbos discordiam fu
scitare · vt sic occasionaliter possit
iustos de suis mambus liberare ·
p̄s. Gladūs eorum intret i corda
illorum et cetera.

Capitulum terciū **¶ A**

K **T**em capitulo · xxiiij ·
ponitur q̄ ioas rex iu
da qui per ioiadā sacer

dote m̄ fuerat esutatus · a perfec
tione impie athalie resuatus · et
in regnum sublimatus · q̄ dū idē
ioiada vixit bonus et sanctus ex
titit · de nm̄ coluit · templū repa
uit · et iuste et pacifice impauit ·
Mortuo vero ioiada · delimitus ob
sequis et adulatiōnib⁹ principuz
suorum · ipse et populus suus do
minuz deteliquerunt · templuz de
i et cultum ipsius contempserunt ·
sculp̄tib⁹ seruerunt · Pro q̄b⁹
cum a zacharia sacerdote filio dei
ioiade t̄ p̄lēderetur · ipsū iudei i
ter templū et altare lapidibus
obruerūt · ppter q̄ rex et popul⁹
in mambus syron trāditur a qui
bus iherusalem spoliatur · ipse ve
ro rex ingratus in magnis lāgu
ribus ab eo dimittitur et a seuis
suis p̄p̄ns ī lecto suo dormēs ui
gulatur. **¶ M**ora **C**
Ista possunt allegari exemplari
quō valet et p̄fit presentia viri
iusti boni consiliari vel prelati ·
Quādū rex iste ioiadā virū vīcī
iustum et prudente in secū habue
et eius consilio usus fuit · tam diu
dū timuit · templū et ecclēsiaz ho
noāuit · obsequis a blāviens adu
lator⁹ decipi uon potuit **Q**uo tam
mortuo q̄ plura mala fecit · ita q̄
obprobore perirent · **V**tile ergo est
et marime p̄cipi · q̄ sanctos vi
ros et bonos consiliarios seuz habe
at · et q̄ adulator⁹ obsequis ne
forte ipsum ad iniūiatatem p̄tra
hant nunq̄ credat · **Eccā. ix.** Viri
iusti sint tibi cōuiue **T**ali ergo p̄n
cipi et p̄p̄lo p̄t ioiada · i.bon⁹ p̄lat⁹
vl̄ consiliari⁹ die ī illis · **D**eūt · in · **S**o
ui q̄ post mortē meā n̄ que agetis

et declinabitis cito de via quam oñ
di vobis. **I** **V**el dic si i
ecca iustus ioiada semp viuet. i.
si ibi boni plati et ecclesiastici sepet
essent rex et popul⁹ id est ipsi se
cula es semp bonum faceret. et e
orum filiis crederet. et extraneis
se non formaret. deū q̄ coleret. et
templo ecclie repararet. **Vn. n.** Pa
ralip. xxviii. dī q̄ cunctis dieb⁹
iosie non recesserunt a dño. Sed q̄
prohdolor iam ioiada i ecclia non
mueritur. quinymo virtu iusti pri
dentes boni plati et ecclesiastici ex
inde defecisse probantur iuxta illud
ps. oes de clinaueat simul iutiles
facti sūt n̄ ē q̄ faciat bonū. ideo tā
principes q̄ populi deū videtur con
tempnē. templū ecclie persequi et
derelinquere. ydola id est vicia co
lere. zacharia id ē sacerdotes et p̄
dicatores et reprehensores vilipen
dere. ipsoſ etiā q̄ndoḡ penis affi
cere oprobantur. ppter q̄ guer
ris et tribulationibus iusto dei
iudicio molestantur. et a seruis p
r̄p̄. a suis malis officialib⁹ adu
latoib⁹ et ministris dū dormiūt
. dum nō aduentunt occidūt
magnum seq̄ spūalit ipsoꝝ instinc
tu mala m̄ta faciūt et corū fictis
fallacijs et blādicijs temporalē de
paupantur. Sicut ad hitterā vide
m⁹ de m̄tis principibus. q̄ dato q̄
gequid possūt ecclesiasticis auferat
et ecclia; persequatur et odiat ip
si tū mortui. paupes et deppressi
dormiūt. a hoc q̄ serui eorū et ma
li familiares totū quicq̄d habent
surapiūt. et de eorū spolijs dites
sunt. **Vn. m̄ta Paralip. xxxij.** **C**

Vel ista allega q̄ sepe fit q̄ ingra
ti homines et maxime p̄cipes da
to q̄ a ioiada. i. de aliquo prudēte
et iusto familiari vel cōfiliario fu
o multa bō recepint et q̄ ipsiū in
vita sua dilexerūt et honorauerūt
ipso tū mortuo huiusmodi benefi
cia faciliter obliuiscuntur. et cōtra za
chariā filium ioiade. i. cōtra filios
et heredes ipsoſ de bachāt. ipsoſq̄
plusq̄ alios aliquoties persequū
tur. nec de beneficis acceptis ab
eοꝝ parentib⁹ recordātur. Vel
dic generaliter q̄ mali et maxime
diuitiae nolūt aliquē hodie q̄ ipsoſ
corrigit iuenire. quinymo zacha
riam. i. bonū predicatorē vel corre
ctorem si eorum crimina arguat
solent cū verbis et verbebus la
pidare. a eum diffamando occide
re. **Vnde Amos. v.** Oderunt i por
ta corruptientem. et loquentem p
fecte abominati sunt

¶ Capitulū quartū **¶ a**

Hamas rex iuda volu
it pugnare cōtra filios
edom et cōduxit de isrl
centū milia robustorū
Sed quia omnes erant ydolatre
quidam vir dei ipsoſ remitti iter
mandauit. et dato q̄ iam stipē
dia recepissent ipsoſ remitti ad
xpria impauit. Non ingrediatur
inquit tecū exercitus israhel. non
enim est dominus cum illis. **Quod**
si putas ipse in roboꝝ exercitus
bella cōsistē su p̄ati te faciet domi⁹

ab imminicis tuis. dei quippe est ad
iuuare et in fugaz conuertere. Qd
factum est. quia scilicet in deo confidens
ydolatras remisit. et sic hostes fu-
os gloriose deuicit. ¶ **P**aralippon.
xv. **M**ora ¶ **I**stud allega q
societas malorum non est in prelio
captanda. quia propter peccatum eorum
posset victoria retardari et impe-
diri. **I**te istud allega q non est in
magno numero cōfidentum. et q
victoria magis dependet ab oculis
dei pruidentia q a fiumerosa et
forti militia. ¶ **B** ¶ **N**ota q
hic dicitur q milites isti repudia-
ti et remissi dato q bene fuisse sti-
pendiati. fuerunt tamen alii regem iuda
multipliciter indignati. terrazegi oe-
cisis plurimis sunt perdati. Qd ad
hoc allegari potest q mali et indigni
quando se remitti et a societate lumen
motio ne se repellere cognoscunt facili-
ter indignatur. et per rixas et apel-
lationes contra regem iuda se repellent.
. contra bonum prelatum se repel-
lunt. **D**roub. xv. Non amat pestilens eum qui se corri-
pit. Non considerat enim suam indignita-
tem. sed potius ambitionem et cupidam
suam voluntatem. ¶ **C**

Hec hunc q amasias rex iuda
qui prius erat bonus dei vir-
tute ydumeos deuicit. et filios seir
dei auxilio supauit. sed cum iste spo-
lia deos eorum in iherusalē detulisset.
errore seductus ipsos sibi in deos sta-
tuit et ipsos incepit adolebit. **Q**uem cu[m] propheta missus a domino fu-
per hoc redargueret dicens sibi. cur
adorasti eos qui non liberauerunt
populum tuum de manu tua. acq-
uestire noluit. sed sibi innas inferes

ipsum ut quiesceret incepauit.
Num inquit consiliarius regis es?
Qui es ne interficiam te. Quapropter
cito post a iudas rege israhel fu-
it vixus et tandem a seruis propriis
in perfectus. ¶ **M**ora ¶ Si
vis applicata ista ad malos sacerdo-
tes. q scilicet auditio peccato alicuius in
confessione ad simile pugocantur.
Iuda enim confessio interpretatur. et
ideo sepe fit q rex iuda. boni et
circumscripti confessor pugnat con-
tra edom. et contra peccatorum scilicet ipsius
in confessione redarguedo. et eum
ad obedientiam et penitentiam inducendo
ita q dum sua occulta scrutatur se
pe fit q deos suis. et aliqua occul-
ta peccata in quibus se potius delecta-
bat inuenit et timatur. ut q de a-
liquo actu luxurie vel simili confi-
tetur. et tunc sepe fit q ipsos in de-
os sibi statuit. scilicet quando in pecca-
tum simile cosentit. et inceptum il-
lud quod in aliis impugnauerat et re-
prehenderat in propria persona comit-
tit ad. **G**al. ii. Si que destruxi ite-
rum edifico. preuaricatorum me
constituo. ¶ **D** ¶ **V**el
dic q mali reprehendisse apprehens
et a bonis viris et prudentibus non
sustinet. ymmo statim turbat mi-
nas eis tribuunt et intentant.
Vnde illud est verbum ipso. num
consiliari regis es quia sicut di-
citur. **D**roub. xv. Non amat pesti-
lens eum qui se corripit. Et ideo
talis qui redargui vel veritatem
audire non sustinet. spiritualiter
et temporaliter se perit. **Vii** **P**ro-
verb. xxxix. Viro qui corripiente
se dura cervice contempnit reperi-
tinus ei superueniet interitus.

13

O **T**as ex profectu multa
lentis in bellis q in a-
bus negotiis precepit
et in eam gloriam ac
genuit. presuppositione ledit.
autem est cu[m] eius in mentem huic
tempore dñm deum suum. **J**
ordans eum in templum domini
urbis officium volvit extre-
mum et accepto thuretudo sanctua-
num intecit. et super altare tri-
mamais incensum fuit prouifer-
addebat quo tempore felix fuit
ab aliis filii aaron locu-
tur. quae scilicet nullus aliis fuit in
notione loci illum ingredi pos-
suebat. **V**ide summus sa-
crosanctum filii coenac. et de
predicione predicit negotio re-
prehendit. **S**ic et inquit offici-
naria ut adolens mercum dñm
se sacrorum fibrum atque q
exstiterat hunc ad hunc fuit in
mitra. Cum ergo nec sic gera-
decet. sed cimbras laetabundus
meritis offerte imploratur statim
ipsa fuit percussus. et a sacredos-
te a sanctuane electus. et et tunc
ipsas in domo leprosa habentes
qui vixit a populo sit levatus
cum guttaculo institutus.
¶ **M**ora ¶ **R**edargut applicata circa patra
punctata. qui causa modestius
deus non fuit contentus de
zimborum secularium nisi e-
tiam inservient spuma. quia
punctus patet iacit inunctus
a subtili profunditate per co-

Orias rex postq̄ multa bona tā in bellis q̄ in a lns negotiis peregisset et imēsam gloriam ac quisuisset. presūptione seduct⁹ eleuat⁹ est cor eius in interitū suū cōtempsi tqz dñm deum suum. In gressus enim in templum domini sacerdotis officium voluit exercere. et arrepto thuribulo sanctuarium intrare. et super altare thi miamatis incensum sicut pontifex adolece. quod tamen solis sacerdotibus cōseceratis filii aaron licit⁹ erat. quia sc̄ nullus alius sub in minatione locū illum ingredi potest aut debebat. Vnde summ⁹ sacerdos statim sibi occurrit. et de presūptionis predict⁹ negotio te p̄cēdit. Non est inquit officiū oīa ut adoleas incensum dño sed sacerdotum filiorum aaron q̄ consecrati sunt ad hūi s. nodi misterium. Cum ergo nec sic egredetur. sed cōminās sacerdotib⁹ mensū offerte molitur. statim leprosa fuit percussus. et a sacerdotib⁹ a sanctuario eiectus. et ex tūc leprosus in domo sepata habitans q̄di vixit a populo est seunct⁹ regni gubernaculo destitutus. n. palp. xxvi. ¶ **Q**uora ¶ Ita possunt applicari cōtra princi pes seculares. qui reueā modernis temporibus non sunt contenti de administratione secularum nisi etiam administrent spūalia. quia pro certo sicut patet iaz intūntur de collatione beneficiorum et per cō

sequēsis de exēcutiōe ecclasiasti corum officiorū se intromittere. et illud quođ solis filii aaron cō secratis. i. bonis et dignis ep̄is et prelatiſ concessum ē volūt aliquo tiens usurpāe. sīcq̄ sanctuarū in trare et incēsum oīerre intūtur i q̄tum de rebz ecclasticis et de ill⁹ que ad platos p̄tinent se intromittere motūt. Et inde est q̄ iam multi tales leprosi. i. simomaci efficiuntur. inq̄ptū sc̄z munera r̄cipiūt et eorum preci⁹bus et impulsioni⁹bus vel intrusiōnib⁹ aliqui promoueantur. Lepra em̄ symonie que in sanctuario contrahit⁹ solebat contingere solis ecclasticis prelatiſ et sacerdotibus. nunc vero contingit regibus et princi⁹bus. quia sc̄z quandoq̄ symomas contrahunt et alios promouendo seu pmoueri p̄pellēdo et sic p̄latorū officiū usurpātes assumūt. sic i multis regni⁹ apparet ubi null⁹ ad dignitates vel ad officia pmo uet n̄ qui a secularibz p̄nicipib⁹ et dominis p̄ntetur. Isti ergo regni sua moderatione solent p̄dere et in domo sepata sc̄z in iferno leprosi et abominabiles p̄sistere qui n̄ cōtentī p̄pria dignitate iura et officia platorū in hīs et similibus cōnantur taliter usurpare. quia p̄ certo dignū ē q̄ p̄dat p̄p̄tiū q̄ abiōtōle usurpat et appetit aliena. n̄ ē enī suū officiū vt incēsu; adoleāc. i. vt sacerdotū et platorū misteria exercēat et assumāt. Vn̄ **L**ui. in Ext̄n̄ q̄ ad mīstrādū accesserit moriet⁹. **H**uī dic q̄ seculāis q̄ p̄ sit ex l̄p̄inceps seu famel⁹ iust⁹. dignus non est ecclastica officia

assumere. sed solum illi qui munus
consecrationis dimicuntur habet
Dignior enim ad hoc est quisque cose-
ratus ecclesiasticus quam malus.
quam quicunque secularis non consecra-
tus quam iustus fuerit alias et honestus.

Incepimus Moralizationes super librum Esdrae

Capitulum primum.

¶ a

Vb esdra
quod fuit scri-
ba velocis
fimus in le-
ge domini
data est li-
centia fili
is iuda. quod
captiu du-
ti fuerant in babilonem quod in iher-
usalem redirent. et vasa templi quod
nabuchodonosor detulerat reporta-
tes templum redificarent. Quod
cui facere cepissent inuidentes fi-
mitimi scriptis epistolis in pavidem
ad regem impedierunt. et templi edifi-
cationem per magistrorum tardauerunt
proposito. Esdra proposito. et. in. ¶
Sic vere quando contingit quod capti-
ui peccatores de speciali licentia seu
gratia et indulgentia regis Christi de
babylonia. in statu peccati. in iudeam que interpretatur pacifica id
est per contritionem et penitentiam ad

statu revertitur. et templi dominus
in sua scientia virtutibus edificare co-
natur. statim assunt finitimi vel vici
mi sui scilicet motus carnalis quod in suis
finibus habitant. vel dyaboli qui
circa eos in mundo puagantur. quod suis
temptationibus impedierunt ne edi-
ficaret illud templum. et ne in scientia
sua faciant deo domum. ¶

Hec haleminus quod cuius filii israhel
redificaret templum. sicut
team de quibus dictum est. in Regum
xvij. quod prius dominum celebaret prius vero
la adorabant. venient ad eos priores
se velle cum eis edificare. dicentes
se dominum colere et sibi velle cum aliis de-
seruire. filii autem israel ipsos sotios in
edificatione habere noluerunt. sed eos
potius tanquam extraneos spreuerunt

Mora. ¶ Sic vere hodie
quando filii israel. in bonum Christum tem-
plum ecclesie catholice virtutibus
et documentis construerunt namque de fuit
samaritani. heretici et scismatici
qui licet cum deo ydola colant. licet
cum aliquibus veris quod credunt multa
etiam erronea teneant. se tamen esse
cultores dei asserunt. et Christum ro-
mam esse volunt. et templi predicando
malam doctrinam suam edificare querunt
filii tamem israhel. in bonum Christum de-
bent tales repudiare. ipso edifica-
tionem templi et eos a ceteri fideliis
tanquam extraneos effugae. Et sic isti
repudiati postea commoti sunt contra
israel. et ipso facti sunt inimici et
edificationem templi impediuerunt. sive
heretici scismatici videtes quod filii ecclesie
ipso et ipso eroes abominantur
et ipso per cunctis plenis hodie inimici
tur. et eos in constructione templi si-
dei et ecclesie impediti conantur

Ante dicitur quod ad Cor. vi
et secundum filios fratibus.
videtur quod Iudas. Jam
tempore beatissima eius. et die
secundum patrem. quod sub
hoc tempore confitit cum aliis. et
secundum aliud bonum invenitur
secundum aliis credere et sic
secundum aliud factius noverit
alius recipi non potest. tunc se solit
alios publice contumaciter. et am-
bitus palliante declarat.

Capitulum secundum. ¶

¶ Secundum quanto dicitur
impugnacione hostium
venient qui se confite-
bunt omnes secundum
in impudicitiam edicunt nec
argumenta per suorum opus con-
ficiunt. alia vero modicata armis
ta bellicosa obtulerunt. Ecclesia de
confiditibus habebat. et viri manu
facturar opus altera vero manus
tenebant gladium. ¶ Mors
Ihesus applicata quod quia in ipsius e-
stimatione invenit se ecclesia et
tunc hostes nostra dominoz animo
non impugnare. neesse fuit po-
nendum in duobus se dividere fiduci-
cibus. in templis et in opatibus. et
ipsos quod se et aliis oratio
disponit. et in operibus. et
tunc non tempor debet o-
portere vita intercedere. immo
poterit una maius detinet gla-
dium. tunc etiam altera o-